

המרצים האורחים בכנס האביב השנתי - פרופ' דייוויד המק ופרופ' יחזקאל הזנפלד

פרופ' הזנפלד מכהן כפרופ' במחלקה לרווחה חברתית בביה"ס למדיניות ציבורית ומחקר חברתי באוניברסיטת קליפורניה בלוס אנג'לס (UCLA). הוא חוקר מזה שנים רבות ארגוני רווחה, סוגיות ברווחה חברתית, ומדיניות ממשלה בתחום הרווחה. בשנים האחרונות הוא חוקר גם סוגיות בתחום המגזר השלישי. הוא אחד ממקימי "התכנית לארגונים ללא-כוונות-רווח וארגונים קהילתיים" בביה"ס למדיניות ציבורית ומפתח מסד הנתונים של המגזר השלישי באיזור לוס אנג'לס.

פרופ' דייוויד המק

פרופ' דייוויד המק מאוניברסיטת Case Western Reserve ופרופ' יחזקאל הזנפלד מאוניברסיטת UCLA ישתתפו בכנס הקרוב של ה"מרכז". במסגרת המליאה "הכשרה לניהול מלכ"רים: מודלים אפשריים" יציג כל אחד מהם את תכניות ההכשרה לניהול ארגונים ללא כוונת רווח באוניברסיטאות בהן הם מלמדים. חוץ מהשתתפות במושב זה, ישתתפו אורחיו גם במושב נוסף: פרופ' המק יהיה הדובר הראשי במושב שיעסוק במחקר היסטורי של המגזר השלישי ופרופ' הזנפלד יהיה אחד המגיבים בהצגה של ממצאי "מסד הנתונים 2002".

פרופ' יחזקאל הזנפלד

פרופ' המק מכהן כפרופ' במחלקה להיסטוריה באוניברסיטת Case Western Reserve, וכמו כן הוא מלמד ב"מרכז מנדל לארגונים ללא-כוונות-רווח" באוניברסיטה זו. הוא נחשב כחוקר הבכיר של ההיסטוריה של המגזר השלישי בארה"ב וספריו ומאמריו עוסקים בהיבטים שונים של התפתחות המגזר. במסגרת "מרכז מנדל" היה אחראי לפני שנים מספר, לארגון מחדש של תכנית הלימודים במסלול להכשרת מנהלי ארגונים ללא כוונות-רווח.

תוכן העניינים

- א המרצים האורחים בכנס האביב השנתי - פרופ' דייוויד המק ופרופ' יחזקאל הזנפלד
- ב תכנית כנס האביב השנתי השישי של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי
- ד דבר מנהל המרכז
- ד כיווני מחקר עתידיים בתחום המגזר השלישי בישראל
- ה הכינוס הראשון של מגזר ההתנדבות והמלכ"רים: "אתגרים בעידן של שינויים"
- ה מחקר חדש במרכז - תפקיד וחזון של קרנות בישראל
- ו ארגון חוקרי המגזר השלישי והחברה האזרחית בישראל
- ו סדרת פרסומים חדשה - "עבודות בתהליך"
- ו מקורות ביבליוגרפיים על המגזר השלישי באינטרנט
- ז ממדף הספרים

**כנס האביב השנתי השישי של
המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי
27 - 26 במרץ, 2003, מלון "הייאט" ים המלח
ההרשמה בעיצומה!!!**

כנס האביב השנתי השישי של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי

ניהול הקשר בין רשויות מקומיות למלכ"רים בתחום השירותים החברתיים – ד"ר ראובן שוורץ

תגובות למחקר מזויית הראיה של נציג רשות מקומית – פני ווגמן

תגובות למחקר מזויית הראיה של נציג המגזר השלישי – לינדה מוסק

ב. התפקידים המשתנים של המגזר השלישי בישראל

יו"ר: מיכל בר, ביה"ס לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה העברית ירושלים

תפקידי המגזר השלישי בישראל: בטוי לחברה אזרחית או כלי לחיזוק מסגרת קהילתית – רינת בן-נון

תכונות ארגוני המגזר השלישי בעידן של הפרטה – אסתר זיכלינסקי

תבניות חזרות: תהליכים לא-מודעים בארגונים לשינוי חברתי – רולי רוזן ורונית הד

15:00–15:15 הפסקת קפה

15:15–17:15 מליאה – יו"ר: ד"ר טוביה פרילנג, גנז המדינה, משרד ראש הממשלה

ההיסטוריה של המגזר השלישי – תמונת ראי לתהליכים דמוקרטים

Prof. David C. Hammack, Department of History, Case Western Reserve University, USA

"Quiet Revolution: The Expansion of the Nonprofit Sector in the United States since the 1960s"

ד"ר פולה קבלו, המרכז למורשת בן-גוריון, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

"מבחן הדמוקרטיה" – תרומתן של התאגדויות אזרחים בישראל לעיצוב גבולות הדמוקרטיה בשנות בניו האומה"

דברי תגובה:

ד"ר דניאל גוטוויץ, החוג לתולדות ישראל, אוניברסיטת חיפה

17:15–18:15 פגישת ארגון חוקרי המגזר השלישי והחברה האזרחית

יו"ר: ד"ר הדרה בר-מור, המכללה האקדמית נתניה

20:00 ארוחת ערב חגיגת

דברים: פרופ' גימי ויינבלט, רקטור אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

"המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי" בשנת פעילותו השישית פרופ' בני גדרון, מנהל המרכז

הענקת מלגה לתלמיד/ת מחקר העוסק/ת בחקר המגזר השלישי בישראל

יום רביעי, 26 במרץ, 2003

10:30–11:00 התכנסות והרשמה

11:00–12:30 מושבים מקבילים: מחקרים חדשים על המגזר השלישי בישראל

א. יזמות חברתית – מאפיינים וייחוד

יו"ר: ד"ר אילה רובין, ביה"ס למנהל עסקים, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

בחינת הקשר בין מאפייני הרשת הארגונית הבית-ספרית לבין פרופילי היזמות המתגלים במערכת החינוך הציבורית – ד"ר אורי איל

Entrepreneurship Education: A Model of Contingency Based Business Planning for the Private and Public Sectors - Dr. Benson Honig

השפעת יזמות על קהילה – ד"ר סיביל היילבורן

ארגון המלכ"ר הותיק, כמשאב בקידומו וביסוסו של מיום חדש בתחום החברתי – ד"ר משה שריר

ב. היבטים ניהוליים של ארגוני מגזר שלישי

יו"ר: שרה זילברשטיין, מנכ"ל מגזר ההתנדבות והמלכ"רים

התמדה ונשירה של מתנדבות במרכז הסיוע לנפגעות תקיפה מינית – דבי חסקי-לוונטל

לחצות את הגבולות: הבדלים בפערים באפקטיביות והעצמה בין ארגוני שירותים ציבוריים ומלכ"רים – ד"ר ריטה מנו-נגרין

הקשר בין עמדות העובד כלפי הארגון והעבודה לבין מוניטין ארגוני וביצועי תפקיד בארגוני המגזר השלישי – ד"ר ענת פרוינד

12:30–13:30 ארוחת צהרים

13:30–15:00 מושבים מקבילים: מחקרים חדשים על המגזר השלישי בישראל

א. ניהול הקשר בין רשויות מקומיות למלכ"רים

יו"ר: עו"ד אופיר כץ, אופיר כץ רשות'

אתגרי הדרכה ויעוץ ארגוני בנושא הקשר בין רשויות מקומיות למלכ"רים – מוטי טליאס ויונתן אורן

יום חמישי, 27 במרץ, 2003

8:30–10:00 מליאה – יו"ר: פרופ' יהודה גרדוס, המחלקה לגיאוגרפיה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

פרופיל המגזר השלישי בישראל 2002–2003: ממצאים מתוך מסד הנתונים של ה"מרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי"

פרופ' בני גדרון, גב' יעל אלון, גב' רינת בן נון, המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

דברי תגובה:

Prof. Yeheskel Hasenfeld, Program on Leadership and Management of Nonprofit and Community-Based Organizations, UCLA School of Public Policy, USA

ד"ר דניאל גוטליב, המחלקה לכלכלה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

10:00–10:30 הפסקת קפה

10:30–12:30 מליאה – יו"ר: פרופ' עמוס דרורי, דיקן ביה"ס לניהול, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

הכשרה לניהול מלכ"רים: מודלים אפשריים*

Prof. David C. Hammack, Mandel Center for Nonprofit Organizations, Case Western Reserve University, USA

Prof. Yeheskel Hasenfeld, Program on Leadership and Management of Nonprofit and Community-Based Organizations, UCLA School of Public Policy, USA

דברי תגובה:

פרופ' יוסי קטן, ביה"ס לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל, אוניברסיטת ת"א

גב' לי-את כהן, מנהלת "המרכז לזמות אישית-חברתית"

12:30–14:00 ארוחת צהרים

דברים: פרופ' אבישי ברורמן, נשיא אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

הענקת תעודות הוקרה על חדשנות בחקר המגזר השלישי לפרופ' דיוויד המק ולפרופ' יחזקאל הזנפאל

14:00–15:30

מושבים מקבילים: מחקרים חדשים על המגזר השלישי בישראל

א. עמותות מקומיות לקשישים: ממצאי מחקר השלכותיהם

יו"ר: ד"ר אסתר יקוביץ, המחלקה לעו"ס, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

בהשתתפות: ד"ר ישראל ערד, פרופ' יוסף קטן, פרופ' הלל שמיד

ב. תהליך האקרדיטציה של מלכ"רים בישראל: ממצאים ראשוניים ומשמעויות

יו"ר: ניסן לימור, המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

בהשתתפות: עו"ד אופיר כץ, ד"ר ריטה מנו-נגרין

ג. מסגרות פעילותו של המגזר השלישי

יו"ר: ורדה שיפר, מנהלת בי"ס מנדל

השפעת הרפורמה במס על מיסוי מוסדות ללא כוונת רווח – פרופ' דוד גליקסברג

הפיקוח הציבורי על הקדשים ציבוריים – ד"ר חיים זנדברג

עסקים וקהילה: פרדיגמות חדשות – לי-את כהן

הכנס יתקיים במלון הייבאט, ים המלח

לפרטים והרשמה נא לפנות

למרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי,

טל. 08-6472323

או לאתר האינטרנט של המרכז:

www.bgu.ac.il/ICTR

* מושב זה מתקיים לרגל פיתוח תכנית הלימודים בניהול מלכ"רים בביה"ס לניהול באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

דבר מנהל המרכז

התקופה הנוכחית היא תקופה מרתקת בחייו ובפעילותו של "המרכז". מצד אחד, מסורות שהתחלנו בהם ממשיכות, ואפילו כמעט הופכות לשגרה. כך אפשר לזהות בפעילות המרכז את ההכנות הקדחתניות לכנס האביב השנתי: תכנונים, הזמנות, אורחים מחו"ל, דוחות שצריך לסיים – הכול נכנס להילוך גבוה והרבה אנשים במקומות שונים עוסקים בעניין כדי שגם השנה יהיה לנו כנס מוצלח. מצד שני, זוהי גם "שנת-ביניים": בין המצב שמרכז המחקר היה המוקד היחיד לפעילות אקדמית בתחום המגזר השלישי באוניברסיטה, לבין מצב שלידו תפעל תכנית לימודים עם סטודנטים לתואר שני ושלישי ופעילות נוספת של קורסים וקשרים עם גורמים שונים בשדה. כיצד כל אלה ישפיעו על המרכז, על דפוסי ותכני פעילותו, ימים יגידו. ברור לנו שעל הנכסים שצברנו בחמש שנות פעילות המרכז, הכוללים בין השאר תקשורת פתוחה ורצופה עם ציבור גדל והולך של מתעניינים במחקר בתחום המגזר השלישי, לא נרצה לוותר.

הכנס השנתי השנה יעמיד במרכז את הדיון על דמותו הרצויה של מנהל מוסד ללא-כוונות-רווח, וההכשרה הנגזרת מדמות זו. סוגיה זו לא עלתה עד עתה לדיון ציבורי, אולי מכיוון שלא הייתה הכרה בעובדה שמדובר בסוג ארגונים השייך למגזר ולכן לא נראה שיש כאן סוג הכשרה ייחודי. כיום, עם הגידול במספר הארגונים ללא-כוונות-רווח והחשיבות הגדלה של פעילותם, מתבקשת באופן טבעי התייחסות לאופי וצביון הניהול בהם והצורך בהכשרת מנהלים.

למרות שיכולים להיות מודלים שונים להכשרה זו ויש ויכוח מהו המודל הרצוי, אנו גורסים שיש צורך לפתח תכנית ייחודית להכשרה כזאת, שכן, ניהול מוסד ללא-כוונות-רווח אינו זהה לניהול מוסד ציבורי וגם לא לניהול ארגון עסקי, והכשרה ניהולית בתחומים אלה אינה מספקת לניהול נאות של מלכ"ר. עם זאת, כשם

שהכשרה לניהול ציבורי או עסקי אינה מתמקדת בתחום תכן מסוים אלא היא גנרית במהותה, גם הכשרה לניהול מלכ"רים חייבת להיות גנרית ולא יכולה להתמקד בארגונים בתחום תכן מסוים (רווחה, בריאות וכו'). למרות שהתכנית תכלול כפי הנראה גם קורסים בנושאים תכניים, המוקד המרכזי שלה יעסוק במאפיינים הייחודיים של צורת ההתאגדות של ארגונים ללא-כוונות-רווח והשלכות של אלה לתהליך ניהולם.

מוקד אחר של הכנס הוא מושב שיעסוק במחקר היסטורי של המגזר השלישי. במושב זה אנו רוצים לשפוך לראשונה אור על דיסציפלינה שאינה נחשבת למובילה כשמדובר במחקר המגזר השלישי. תפיסה כזו אינה בהכרח נכונה. הכלים שמביא ההיסטוריון לניתוח תופעה חברתית חשובים ביותר להבנתה. לכן, גם אם מוקד הדיון הוא מצבו של המגזר כיום, הבנת התהליכים שהביאו למצב זה חיונית להבנה מעמיקה כזו.

חידוש שהנהגנו בכנס זה הוא הנוהל החדש המאפשר לחוקרים להציע מושב שלם ולא רק הצגה של עבודה בודדת. מההיענות שזכינו לה מהחוקרים אפשר להסיק שזהו חידוש מבורך ולכן נמשיך לעשות בו שימוש.

ולבסוף, הקצנו גם השנה זמן בכנס לשיבה של "ארגון חוקרי המגזר השלישי והחברה האזרחית". יתרה מזאת, נציגים של הארגון השתתפו בתהליך השיפוט של העבודות שהוצעו לכנס. לארגון כזה יש חשיבות גדולה בפיתוח תחום המחקר שלנו ואני מאחל לו הצלחה רבה בדרכו.

בני גדון

ראש המרכז

כיווני מחקר

עתידיים בתחום המגזר השלישי בישראל

המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי יזם בחודש פברואר מפגש מיוחד של קבוצת חוקרים בכירים לדיון בכיווני מחקר עתידיים. מדובר בחוקרים מדיסציפלינות שונות העוסקים בצורה זו או אחרת בחקר המגזר השלישי. מפגש זה הוא חלק מתהליך פיתוח תכנית אסטרטגית של ה"מרכז", שאותה מרכז מר **ניסן לימור**, לעידוד מחקרי תשתית בתחום פעילותו. בפיתוח כזה חשוב להבין את המצב הקיים והצרכים בדיסציפלינות השונות כדי לנסות ולמצוא מכנים משותפים ושיטופי פעולה פוטנציאליים.

במפגש השתתפו פרופ' **דוד גליקסברג**, האוניברסיטה העברית (משפטים), פרופ' **יצחק גלנור**, האוניברסיטה העברית (מדע המדינה), פרופ' **עמוס דרוי**, אוניברסיטת בן-גוריון (מינהל), פרופ' **יעל ישי**, אוניברסיטת חיפה (מדע המדינה - חברה אזרחית), פרופ' **סמי סמוחה**, אוניברסיטת חיפה (סוציולוגיה), פרופ' **יוסי קטן**, אוניברסיטת ת"א (רווחה חברתית), גב' **ורדה שיפר**, בי"ס מנדל (מדע המדינה - חברה אזרחית).

הכינוס הראשון של מגזר ההתנדבות והמלכ"רים: "אתגרים בעידן של שינויים"

אילת נבון

ממלכתית לעמותות כדי לנתק את הקשר בין הפוליטיקה למגזר השלישי. נציבת מס הכנסה, **טלי ירון אלדר** וסגן החשב הכללי, רו"ח **צבי חלמיש**, הבטיחו לסייע לארגונים על ידי הפחתת הביורוקרטיה.

הכינוס השנתי הבא יערך בחודש דצמבר 2003. פרטים נוספים ותוכן הרצאות מפורסמים באתר האינטרנט של מגזר ההתנדבות והמלכ"רים: WWW.MIGZAR3.ORG.IL.

אורח הכינוס היה מר **קוונטין אוליבר** מבלפסט, צפון אירלנד. הוא שיתף את באי הכינוס בלקחיו, כפעיל ומנהיג של תנועות חברתיות באירלנד ובאירופה, בקידום נושאים חברתיים והעלאתם לסדר היום החברתי והפוליטי.

ביקורת נוקבת באשר להשלכות תקציב המדינה על האוכלוסיות הנזקקות בישראל, נמתחה על ידי דוברים רבים במהלך הכינוס.

לדברי שר הבריאות, הרב נסים דהן, שייצג את הממשלה בכינוס, על הממשלה לסייע לארגוני ההתנדבות על ידי הקלות במס ולחוקק חוקים שיאפשרו לארגוני ההתנדבות להמשיך ולהתנדב. ח"כ **יוסף פריצקי**, קרא להקים רשות

במסגרת הכינוס הראשון של מגזר ההתנדבות והמלכ"רים ב-18 לדצמבר, 2002, בבנייני האומה, התכנסו כ-700 נציגי עמותות, ארגונים ללא כוונת רווח, נציגי ממשלה והמגזר הפרטי לצד אנשי אקדמיה, לדיון בנושאים שעל סדר היום של המגזר השלישי בישראל. הכינוס נפתח ערב לפני ההתכנסות בבנייני האומה, על ידי נשיא המדינה, מר **משה קצב**, במשכנו. הנשיא קרא למגזר השלישי ולממשלה לקיים דיונים לקראת חתימה על אמנה חברתית.

בין מברכי באי הכינוס היה שר הבריאות, הרב **נסים דהן** ומר **אהוד אולמרט**, ראש עיריית ירושלים.

מחקר חדש במרכז - תפקיד וחזון של קרנות בישראל

ד"ר אודי לבל

הכלכלה הפוליטית, עיצובה של מדיניות הרווחה ועיצוב מדיניות ציבורית, ידע המתבסס על תובנות תיאורטיות שנתגבשו טרם הפיכתן של הקרנות לשחקן מרכזי, המאפשר קיום פעילויות רבות במרחב הציבורי.

סופו של המחקר יהיה בשרטוט חזון, ניסיון לנבא את ההתנהגות הציבורית של קרנות במרחב הלאומי, מקומן של קרנות בעיצוב המדיניות, התאגדותן האפשרית של קרנות במסגרת חברות משותפות אל מול נציגי המדינה ועוד.

ויישומה של מדיניות ציבורית בישראל, כמו גם אודות מקומה של המדינה בכל הקשור לעיצוב סדר היום הציבורי הישראלי. נראה כי המדינה, הקורסת תחת 'עומס יתר' של דרישות ותפקוד, מצאה לעצמה תקציבים חוץ ממלכתיים המאפשרים אספקתם של מוצרים ציבוריים לאזרחיה.

המחקר בוחן האם הקרנות אכן מחליפות את המדינה תוך תמיכתן במוצרים אשר זכו, עד לאחרונה, לתקצוב ממלכתי, או האם מדובר במתחרים למרחב המדינתי, שחקנים המזהים בעיות חברתיות אשר המדינה בחרה שלא להוביל לפתרונן. כמו כן, המחקר עושה להשלמת הידע התיאורטי הנצבר אודות

בימים אלה החל במרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי מחקר חדש בנושא של קרנות פילנתרופיות. פרויקט זה הוא חלק ממחקר השוואתי הנקרא "תפקידים וחזון של קרנות באירופה", המנוהל על ידי פרופ' **הלמוט אנהיייר** בהשתתפות של 25 מדינות. מחקר זה העוסק בקרנות, מטרתיהן, תפקודן וחזון פעילותן נערך על ידי פרופ' **בני גידרון** ועל ידי ד"ר **אודי לבל** מהמחלקה לפוליטיקה וממשל. ההחלטה על ביצועו עלתה בשל התעצמות פעילותן של קרנות במרחב הישראלי. פרויקטים ישראלים רבים נתמכים על ידי קרנות אמריקניות, אירופאיות, קנדיות וישראליות המקדמות ערכים ותהליכים חברתיים. לתופעה זו השלכות רחבות ומרתקות, במיוחד אודות עיצובה

מקורות ביבליוגרפיים על המגזר השלישי באינטרנט

אתרי אינטרנט בהם מופיעות רשימות ביבליוגרפיות של מאמרים, ספרים ומנועי חיפוש בתחום המגזר השלישי:

חברה אזרחית

www.independentsector.org/pathfinder/biblio/civ_soc.html

התנדבות

www.energizeinc.com/art/biblio/html

מגזר הארגונים הבלתי תלויים

www.independentsector.org/pathfinder/impact/indepsec_res/index.html

מגזר ההתנדבות

www.volent.org/reports/english/bibliography.html

ניהול ללא כוונת רווח

http://www.iyi.org/beall_ball_library/Nonprofitman.html

ארגונים ללא כוונת רווח

<http://nccs.urban.org/pub3.htm>

יזמות חברתית

<http://www.np-bizdev.com/tools.html>

רשימות ביבליוגרפיות של ספרים על המגזר השלישי

www.not-for-profit.org/books/htm

www.charitychannel.com/we_revie w.shtml

<http://www.nonprofits.org/lib/bib2.html>

מנועי חיפוש בתחום המגזר השלישי

www.afpnet.org/v_dcdata.cfm

www.nyu.edu/socialwork/wwwrsw

www.newschool.edu/milano/hub

www.independentsector.org/pathfinder/resources/index.htm

www.fdncenter.org

סדרת פרסומים חדשה – "עבודות בתהליך"

השנה החל ה"מרכז" בסדרת "עבודות בתהליך", במסגרתה יפורסמו ממצאים ראשוניים של עבודות מחקר וסיכומי עבודות התזה של תלמידי תואר שני ושלישי העוסקים בחקר המגזר השלישי. קראנו לסדרה "עבודות בתהליך", שכן מדובר בעבודות שלא עברו תהליך של שיפוט כמו זה המקובל בביטאונים מקצועיים. הערות והארות של קוראים בודאי יסייעו לעשות את הצעד המתבקש ולהכשירם לפרסום כזה. סדרה זו גם תוכל ליצור אפיק פרסום למחקרים שאינם בהכרח מתבצעים ב"מרכז", ובכך לאפשר לחוקרים חדשים להציג את עבודותיהם ולהרחיב את פריסת פרסום המחקרים בתחום המגזר השלישי בישראל.

הפרסום הראשון במסגרת זו הוא מחקרו של ד"ר **משה שריר**, "מימדים לבחינת ההצלחה של מיזם חברתי – תוצר יזמות יחידנית" המבוסס על עבודת הדוקטורט שלו. הפרסום השני הוא עבודתה של **לי-את כהן**, "עסקים וקהילה – פרדיגמות חדשות", המהווה את פרויקט הסיום שלה בבית ספר מנדל.

הפרסומים ישלחו ללא תשלום לפונים אלינו. המעוניינים מתבקשים למלא את הטופס המצ"ב ולשלוח למשרדי המרכז.

ארגון חוקרי המגזר השלישי והחברה האזרחית בישראל

בכנס האביב של המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי שיתקיים בחודש מרץ 2003, יוקדש מושב לארגון החוקרים של המגזר השלישי. המושב ינוהל על-ידי ד"ר **הדרה בר-מור**, המכללה האקדמית נתניה, יו"ר ארגון החוקרים, אשר תציג את הארגון והקמתו.

חברי הוועד יציגו היבטים שונים בפעילות הארגון, כדלקמן:

גב' **דבי חסקי-לוונטל**, האוניברסיטה העברית: הצגת מטרות הארגון, תכנונים לפעילות. ד"ר **ריטה מנו-נגרין**, אוניברסיטת חיפה: כתב העת של הארגון – יעדים ותכנים. עו"ד **איתן צחור**: שיקולים לבחירת ההתארגנות המשפטית. מר **ניסן לימור**, המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי: יישום המחקר בעבודת המעשה. ד"ר **אסתר יקוביץ**, אוניברסיטת בן-גוריון: תוכניות לשנה הקרובה.

פורום חוקרים

המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי מקיים פורום של חוקרים בתחום המגזר השלישי. מטרת הפורום לאפשר לחוקרים מתואר שני ושלישי מכל הדיסציפלינות ומכלל האוניברסיטאות בארץ, להציג עבודותיהם בפני עמיתים העוסקים בהיבטים שונים של המגזר השלישי ולקבל היזון חוזר מהם.

פגישות הפורום מתקיימות במשך השנה האקדמית אחת לסמסטר באוניברסיטת בן גוריון בנגב. המעוניינים להשתתף, מוזמנים לפנות למשרדנו לקבלת פרטים נוספים.

ממדף הספרים

שרה שלו

השיח האלטרואיסטי - מוסר, נשים, פוליטיקה

פרדס הוצאה לאור, חיפה 2003

ספרה של שרה שלו עוסק בחקר האלטרואיזם כתופעה חברתית מורכבת ובוחן אותו בספקטרום הרחב ביותר: בהגדרת ממדיו, בפרקטיקה ובדינמיקה שלו, ובתפקידיו בחיים החברתיים. ההתמקדות היא בסוכניו החברתיים המחוללים והמקיימים אותו: המתנדבים הארגונים, ובעיקר הנשים, בדרך יחסי גומלין של עזרה, תרומה וטיפוח.

הרעיונות המועלים בספר מנסים לשחרר מכבליהם את המושגים המקובלים של אתיקה, מגדר ופוליטיקה, כפי שקובעו בפילוסופיות המערביות ובמחקר המדעי עד כה. במקומם מוצעים גישה תיאורטית, דגם מעשי וסיפורים אלטרנטיביים, התורמים לחשיבה חדשה ולהערכה מחודשת להסברים קיימים של יחסי גומלין חברתיים, בתחום המוסר הפרטי והציבורי.

הטיעון המרכזי הוא שלאטרואיזם זיקה חזקה למגדר, וכי הוא פועל כעיקרון המארגן את המוסר הנשי. מתוך מחויבות ואחריות אישית לחברה, הנשים מנהלות עם זולתם שיח אלטרואיסטי בדגם "יחסי תרומות". יחסי גומלין של נתינה ותרומה, הבאים לידי ביטוי בפרקטיקות שונות: דרך ה"אמהות" - בגידול הדורות הבאים ובטיפוח המשפחה, במקצועות השירות, בהתנדבות, בתנועות לשינוי חברתי נגד אלימות, ולמען שלום

ושיוון. בהיות תופעות אלו תלויות מגדר, הן בלתי מוכרות כנושאי מוסר ותת מוערכות בחברה אנדרוצנטרית (פטריארכלית). על אף כל אלו, יש להכיר בתפקידם כדרך להעברה התרבותית של ערכים, אמון, סולידריות, אהבה ואלטרואיזם לאחרים בחברה. הכרה בחשיבותם ואימוצם הפוליטי, בדגם יחסי תרומות, עשויים להיות כח אדיר לאלטרואיזציה של חברה מטפחת במאה ה-21.

ניסן לימור

לא הרוח לבדה

גיוס משאבים בארגונים ללא כוונת רווח

מגזר ההתנדבות והמלכ"רים, ירושלים 2002

גיוס משאבים לארגון ללא כוונת רווח הוא הליך ארוך שסופו המקווה - קבלת תרומה. הערכות מתאימה, החל מהנהלתו הציבורית של הארגון, גיבוש חזון ותוכנית פעולה, המשך במתנדביו וכלה בעובדיו, מחייבת הכרה מעמיקה של הנושא. ספרו של ניסן לימור, העוסק בסוגית גיוס משאבים למלכ"ר, תוך התאמה לחוק ולמציאות הישראלית, נועד לחברי הנהלות ציבוריות של עמותות ומלכ"רים, ממלאי תפקיד ומתנדבים הנדרשים להכיר מקרוב את הסוגיות השונות הכרוכות בגיוס המשאבים והערכות הנדרשת לקראתן.

לספר שני חלקים. חלקו הראשון עוסק בהיבטים התיאורטיים וההיסטוריים של הפילנתרופיה

והצדקה, בישראל ובעמים, אתיקה ויחסי קהילה מלכ"ר; חלקו השני דן בהיבטים המעשיים של גיוס משאבים. ייחודו של ספר זה בעובדה שהוא עוסק בגיוס משאבים (ולא רק בגיוס תרומות), ובכך מרחיב מאד את יריעת הדיון בסוגיית ניהול הארגון ללא-כוונת-רווח ומשמעויותיו.

ניסן לימור

הנהלה ציבורית של ארגונים ללא כוונת רווח

מגזר ההתנדבות והמלכ"רים, ישראל 2002

ספרו של ניסן לימור עוסק במהותה של הנהלה הציבורית - האסיפה הכללית והוועד - תפקידיה, סמכויותיה וחובותיה על-פי החוק; כמו-גם, עניינים אחרים מחיי ארגון ללא כוונת רווח להם היא נדרשת. לצד אלה ניתנים כלים להתמודדות עם המטלות והנושאים בהם עוסקת הנהלה ציבורית של ארגון ללא כוונת רווח.

הספר עוסק בהיבטים תיאורטיים של המלכ"ר בחברה המודרנית, סוקר את התפתחות המגזר השלישי בישראל ודן בהיבטים החוקיים של ההתאגדות מלכ"ר (עמותה, חברה לתועלת הציבור, הקדש); בהמשכו נדונים נושאי מבנה ותפקוד ההנהלה הציבורית, תקצוב וכספים, אגודות ידידים, גיוס כספים, נכסי מלכ"ר, המערכת הכספית, יחסי ציבור, דיווח ובקרה ועוד.

פירסום חדש

"מחקרים על המגזר השלישי, חוברת הכנס השנתי החמישי (2002)"

בעריכת: ד"ר ריטה מנו - נגרין

הכותבים: נאוה ברנר, פרופ' דוד גליקסברג, פרופ' מרגרט האריס, חנה הרצוג, ערן זיידס, ד"ר ריקי טסלר, ד"ר אודי לבל, ד"ר ריטה מנו-נגרין, ד"ר עמי פדחזור, אגט קראוס.

ניתן לרכוש את הפרסומים באמצעות שליחת הטופס המצ"ב.

New publication

"Third Sector Research - ICTR Conference Proceedings (2002)"

Edited by Dr. Rita Mano-Nagrin

Contributors: Nava Brenner, Professor David Gliksberg, Professor Margaret Harris, Hanna Herzog, Eran Zeidis, Dr. Riki Tesler, Dr. Udi Lebel, Dr. Rita Mano-Nagrin, Dr. Ami Pedahzur, Agat Kraus.

To purchase the above publications, please fill out the attached form and return it to the Center.

ICTR Director: Benjamin Gidron ♦ Editor: Magi Levi ♦ Graphic Design: Nitza Yogev ♦ Published by the ICTR, Ben-Gurion University of the Negev
מנהל המרכז: פרופ' בנימין גדרון ♦ עורכת: מגי לוי ♦ עיצוב גרפי: ניצה יוגב ♦ מוציא לאור: המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

Israeli Center for Third sector Research • Ben-Gurion University of the Negev • P.O.B 653 , Beer-Sheva 84105 Israel.
ICTR phone: 972-8-647-2323 • ICTR fax: 972-8-647-7607 • ICTR e-mail: ictr@bgumail.bgu.ac.il • ICTR Web: <http://www.bgu.ac.il/ICTR>

The Guest Speakers at the Annual Spring Conference: Professor David Hammack and Professor Yeheskel Hasenfeld

Professor **David Hammack** of Case Western Reserve University, and Professor **Yeheskel Hasenfeld**, from UCLA, will be the guest speakers at the Center's forthcoming conference. In the plenary session on "NPO Management Education: Possible Models," each of them shall review the NPO management educational programs developed at their respective universities. They will also be participating in other sessions: Professor Hammack will be a major speaker at the Plenary Session on "Historical Research of the Third Sector" while Professor Hasenfeld will be the international discussant at the Plenary Session presenting findings from the "2002 Third Sector Database."

Professor Hammack is a professor at the History Department of Case Western Reserve University, and teaches at the Mandel Center for Nonprofit Organizations, at the same university. He is a senior researcher in the history of the third sector in the US and his books and articles deal with various aspects of the sector's development. He was responsible for reorganizing the NPO management educational program at the Mandel Center, several years ago.

Professor David Hammack

Professor Yeheskel Hasenfeld

Processor Hasenfeld is a professor at the Department of Social Welfare in the School of Public Policy and Social Research, University of California, Los Angeles (UCLA). For years he has been researching welfare organizations, social welfare issues, and government policy in the field of welfare. In recent years, he has become interested in third sector issues and is one of the founders of the Program for NPOs and Community-Based Organizations at the School of Public Policy; he runs the project of establishing the Third Sector Database for the Los Angeles County at UCLA.

Contents:

The Guest Speakers at the Annual Spring Conference: Professor David Hammack and Professor Yeheskel Hasenfeld	A
Director's Column	B
New Research Directions in Third Sector Research in Israel	B
New Study at the Center – the Current and Future Role of Foundations in Israel	C
The First Conference of the Voluntary and Nonprofit Sector in Israel: "Challenges in an Era of Change"	C
The Association of Third Sector and Civil Society Researchers in Israel	D
On Line Bibliographic Sources on the Third Sector	D
New Publications Series: "Work in Progress"	D
Off the shelf	E

The Sixth Annual Spring Conference of the
Israeli Center for Third Sector Research
will take place on: 26-27 March, 2003, at the Hyatt Hotel, Dead Sea

Director's Column

The Center is currently facing a number of fascinating challenges. On the one hand, traditions we have started continue and have almost become routine. One has only to witness the Center's feverish preparations for the Annual Spring Conference – the planning, the invitations, the foreign guests, and reports that have to be completed. Everyone is doing their bit to make this year's conference as successful as previous ones. On the other hand, this is also a "transitional year." From a situation where the Third Sector has a presence at the University in the form of research only, to a situation where educational programs are offered as well. How these will affect the Center and its modus operandi, only time will tell. We, for our part, will not readily relinquish the "assets" we have acquired over five years of ICTR activity, which include inter alia, ongoing contact with a public increasingly interested in third sector research

The annual conference will highlight the characteristics required of NPO directors, and, accordingly, the kind of management education that will best cultivate these characteristics. So far, this issue has not elicited public debate, perhaps because there was no recognition of Third Sector organizations as belonging to a unique sector, and therefore no need was felt for a special kind of training program adapted to the needs of these organizations. Today, however, the rise in the number of NPOs and their mounting importance have placed issues such as the nature of nonprofit management, and the need for suitable training, firmly on the map.

While there may be different models of nonprofit management, and there is controversy regarding the preferred model, we maintain that there is a need to develop a unique training program in management of nonprofits. Management of nonprofits is unlike management of a public institution or business organizations. Someone who is trained to manage public institutions or business firms is not necessarily qualified

to manage NPOs. However, just as public or business management training does not focus on a substantive field, but is generic, so, too, NPO management training must be generic, rather than focusing on specific fields (welfare, health, etc). Although the program will probably include courses on substantive subjects, the main focus will be on the special corporate features of NPOs and how these impact on management.

Another highlight of the conference will be a session devoted to historical research of the third sector. This session shall, for the first time, shed light on a discipline that has been largely overlooked in the field of third sector research. The tools the historian uses to analyze a social phenomenon are extremely important for gaining an insight into that phenomenon. Therefore, even if the debate focuses on the situation of the sector today, knowledge of the processes leading up to the current situation is essential in order to gain a deeper understanding of it.

Another novelty in the forthcoming conference is that participants are able to offer entire sessions, instead of just an isolated papers. The participants' positive response to this initiative is a measure of its popularity, and it shall be incorporated into future conferences, too.

Finally, we have decided to allocate a conference session to The Association of Third Sector and Civil Society Researchers in Israel. Moreover, the Association's representatives helped referee the work proposals for the conference. One cannot overemphasize the important contribution of such an organization to our field of research. May I take this opportunity to wish it success in all its undertakings.

Benjamin Gidron

Director

Israeli Center for Third Sector Research

New Research Directions in Third Sector Research in

In February, the **Israeli Center for Third Sector Research** held a special meeting of senior researchers from different disciplines to discuss future research directions for the Center. The meeting was part of an initiative, coordinated by Mr. **Nissan Limor**, for developing a strategic plan for the Center by promoting groundwork studies relating to third sector research. In implementing such a plan, an understanding of the current status and needs of the various disciplines is essential, in order to try and find common denominators and potential sources of cooperation.

The meeting was attended by: Prof. **David Glikberg**, Hebrew University (law), Prof. **Yitzhak Galnoor**, Hebrew University (political science), Prof. **Amos Drori**, Ben Gurion University (management), Prof. **Yael Yishai**, Haifa University (political science, civil society), Prof. **Sami Smooha**, Haifa University (sociology), Prof. **Yossi Katan**, Tel Aviv University (social welfare), and Ms. **Varda Shiffer**, Mandel School (political

New Study at the Center – the Current and Future Role of Foundations in Israel

Dr. Udi Lebel

Recently, the **Israeli Center for Third Sector Research** has launched a new study on the subject of philanthropic foundations. The project is part of a comparative study entitled “**Roles and Visions of Foundations in Europe**”, coordinated by Prof. **Helmut Anheier** in which 25 countries participate. The project, which examines the function, goals and the future vision of foundations, is being coordinated by Professor **Benjamin Gidron** and Dr. **Udi Lebel** of the Department of Politics at BGU.

The decision to carry out this study was triggered by the increasingly important role foundations play in Israeli society today.

Many Israeli projects are supported by American, European, Canadian and Israeli foundations that promote social values and processes. This phenomenon has wide-ranging and fascinating implications, in particular for public policy making and implementation in Israel. The State, which is staggering under an “overload” of demands and functions, has apparently found extra-State budgets that enable public goods to be supplied to its citizens.

The study examines whether foundations replace the State by supporting projects which, until recently, were budgeted by the State, or whether they are actors in

the political field, identifying social problems that the State has chosen not to address. Likewise, the study attempts to complement theoretical knowledge concerning the political economy and the shaping of welfare and public policies – knowledge based on theoretical insights that evolved before foundations became a major actor in the public field.

The ultimate goal of the research is to generate a forecast of the public behavior of foundations on a national level, their role in policy making, their possible incorporation as partners with government actors, etc.

The First Conference of the Voluntary and Nonprofit Sector in Israel: “Challenges in an Era of Change”

Eilat Navon

About 700 representatives of nonprofit associations, NPOs, the government and the business sector, as well as academics, attended the First Conference of the Voluntary and Nonprofit Sector in Israel. The Conference took place on December 18, 2002, at the Jerusalem Convention Center, and discussed issues relevant to the third sector in Israel today.

An opening event was held in the home of President **Moshe Katzav**, on the eve of the conference. The president called on the third sector and the government to discuss the signing of a social charter. Health Minister Rabbi **Nissim Dahan** and Mr. **Ehud Olmert**, mayor of Jerusalem, delivered words of greeting.

The conference’s guest speaker, Mr. **Quintin Oliver** from Belfast, Northern Ireland, an activist and a social movement leader in Ireland and Europe, shared his experience in promoting social issues and placing them on the social and political agenda.

Many speakers spoke critically of the implications of the State budget on disadvantaged populations in Israel.

Health Minister Rabbi Nissim Dahan, spokesman for the government at the conference, emphasized that the government must help voluntary organizations through tax concessions and laws that will enable voluntary

organizations to continue their good work. MK **Yossi Paritzky** called for the establishment of a State NPO Authority as a means of severing the link between the third sector and politics. The Income Tax commissioner, **Tali Yaron Eldar**, and the Deputy Registrar-General, accountant **Zvi Halamish**, promised to help the organizations by cutting down on red tape.

The next annual conference will take place in December 2003. Further details and the lecture topics can be found at the Voluntary and Nonprofit Sector’s website: www.migzar3.org.il.

The Association of Third Sector and Civil Society Researchers in Israel

The **Association of Third Sector and Civil Society Researchers in Israel** will hold a meeting at the ICTR Spring Conference, to be held in March 2003. The meeting will be moderated by Dr. **Hadara Bar-Mor**, Netanya Academic College, Chair of the Association, who will present an overview of the Association and its establishment.

The Association's board members shall present various aspects of the Association's activities, as follows: Ms. **Debbie Haski-Levental**, The Hebrew University: "The Association's objectives and work plans."
Dr. **Rita Mano-Nagrin**, Haifa University: "The Association's journal – goals and contents."
Attorney **Eitan Tsachor**: "Considerations in choosing legal frameworks."
Mr. **Nissan Limor**, Israeli Center for Third Sector Research: "Applying research to the field."
Dr. **Esther Iecovitz**, Ben Gurion University of the Negev: "Plans for the Coming Year."

On Line Bibliographic Sources on

Internet sites with bibliographic list of articles, books and search engines on the Third Sector:

Civil society

www.independentsector.org/pathfinder/biblio/civ_soc.html

Volunteerism

www.energizeinc.com/art/biblio/html

Independent sector

www.independentsector.org/pathfinder/impact/indepsec_res/index.html

Voluntary sector

www.volent.org/reports/english/bibliography.html

Non profit management

http://www.iyi.org/beall_ball_library/Nonprofitman.html

Non profit organizations

<http://nccs.urban.org/pub3.htm>

Social Entrepreneurship

<http://www.np-biz-dev.com/tools.html>

Nonprofit books

www.not-for-profit.org/books/htm

www.charitychannel.com/we_review.shtml

<http://www.nonprofits.org/lib/bib2.html>

Search Engine on the Third Sector

www.afpnet.org/v_dcdata.cfm

www.nyu.edu/socialwork/wwwrsw

www.newschool.edu/milano/hub

www.independentsector.org/pathfinder/resources/index.htm

www.fdncenter.org

New Publications Series: "Work in Progress"

This year, **ICTR** is introducing a new publication series entitled "Work in progress." The new series will include preliminary research findings, as well as summaries of Masters' and Doctoral theses. We have called the series "work in progress" since these studies have not been refereed, as is standard practice in professional journals. Readers' comments and notes will, without doubt, help prepare these studies for academic publication. This new venture may also provide a venue for publication of studies not necessarily conducted at **ICTR**, thereby enabling new researchers to present their work and expanding the publication of studies on third sector research in Israel.

The first publication in the series is Dr. **Moshe Sharir's** study, "Criteria for evaluating the success of social initiatives – the product of individual entrepreneurship," based on his doctoral thesis.

The second publication will be **Li-at Cohen's** "Businesses and Community – New Paradigms", her final project at the Mandel Center for Nonprofit Organizations.

For a **free** copy of these publications, please fill in the attached form, and return it to the Center.

Off the shelf

Sara Shalev

The Altruistic Dialogue – Ethics, Women, and Politics

Pardes Publishing House, Haifa 2003

Sara Shalev's book offers a study of altruism as a complex social phenomenon and examines it from a broader perspective, by defining its scope, practice and dynamics, and its role in social life. The author focuses on the social agents that generate and practice altruism, namely voluntary organizations, individuals and particularly women, through a social interaction based on aid, care and nurture.

The book attempts to free the traditional concepts of ethics, gender, and politics, from the shackles imposed on them by Western philosophies and the scientific research. In their place, it offers a theoretical paradigm, a practical model and alternative narratives that contribute to a new way of thinking and to a reevaluation of existing explanations of social interaction in the field of individual and public ethics.

The main argument is that altruism is strongly bound up with gender, and that it acts as the organizing principle of feminine ethics. Out of a sense of commitment and responsibility toward society, women conduct an altruistic dialogue with others in a "Donation Relationship" model. They establish an interaction of care and nurture that finds expression in various practices, such as "motherhood" (raising the next generation and caring for the family), work in the service and volunteer sectors, and in movements for social change, opposing violence and promoting peace and equality. Being gender-dependent, these practices are not recognized as ethical in nature, and are undervalued in an androcentric (patriarchal) society. Nonetheless, women's role in the cultural

transfer of values, trust, solidarity, love and altruism to others in society deserves recognition. Acknowledgment of their importance and their political implementation based on the "Donation Relationship" model, could be a major force in the altruization of society in the 21st century.

Nissan Limor

Not by spirit alone: Mobilization of resources for NPOs

The Voluntary and Nonprofit Sector, Jerusalem 2002

The mobilization of resources for NPOs is a long process which, hopefully, culminates in the receipt of a donation. Familiarity with the topic is essential in order to prepare the groundwork. This ranges from public management of the organization and the creation of a vision and working plan, to recruiting volunteers and paid workers. Nissan Limor's book, which discusses resource mobilization for NPOs, suitably adapted to Israeli law and the Israeli reality, is designed for the board members of nonprofit associations and organizations, office-holders, and volunteers who need first-hand knowledge of the various aspects of resource mobilization and how to set about it.

The book is divided into two parts. The first part deals with the theoretical, historical and ethical aspects of philanthropy and charity in Israel and abroad, and community-NPO relations. The second part discusses practical aspects of resource mobilization. This book is unique in that it discusses *resource mobilization* in its wider sense (not merely *fund-raising*), thereby opening up the scope of the debate on NPO management and its implications.

Nissan Limor

Public Governance of NPOs

The Voluntary and Nonprofit Sector, Israel 2002

Nissan Limor's book discusses the nature of public governance, that is, the general meeting and board, their functions, prerogatives, and statutory obligations, as well as other issues relating to NPOs. It also provides tools for coping with the tasks and issues that public management of a nonprofit organization entails.

The book discusses the theoretical aspects of NPOs in modern society, reviews the development of the third sector in Israel, and discusses the laws of incorporation relating to NPOs (associations, public utility companies, and endowments). It goes on to discuss the structure and operation of the public management of NPOs, such as budgeting and finances, associates of the organization, fund-raising, NPO assets, the financial system, public relations, reporting and auditing, among others.

Researchers' Forum

The Israeli Center for Third Sector Research holds a researchers' forum in the field of third sector research. The purpose of the forum is to enable Masters and PhD researchers from all Israeli universities to present their work to their colleagues who are involved in various aspects of third sector research and receive feedback from them.

The forum meets once every semester, at Ben Gurion University of the Negev. For further details, please contact our office.